

Н. П. Гальчун,
голова циклової комісії іноземних мов Луцького базового медичного коледжу,
викладач-методист, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Іноземна мова як складова підготовки висококваліфікованих медиків

Розкривається проблема організації викладання іноземних та латинської мов як основи підготовки конкурентоздатних професіоналів-медиків у контексті сучасних вимог. Диференціюються необхідні складові, що забезпечують цей процес у Луцькому базовому медичному коледжі, доводиться важливість ролі циклової комісії іноземних мов у вирішенні зазначеної проблеми. Зроблено обґрунтовані висновки щодо умов, які забезпечують належний рівень оволодіння іншомовним комунікативним кодом студентами вищих медичних навчальних закладів I-II рівнів акредитації відповідно до Державного стандарту освіти.

Ключові слова: іноземні мови, латинська мова, державні стандарти освіти, професіонал, мотивація, циклова комісія, навчальний план, навчальна програма, процес викладання.

Гальчун Н. П. Иностранный язык как слагаемая подготовки высококвалифицированных медиков.

Раскрывается проблема организации преподавания иностранных и латинского языков как основы подготовки конкурентноспособных профессионалов-медиков в контексте современных требований. Дифференцируются необходимые составляющие, обеспечивающие данный процесс в Луцком базовом медицинском колледже, доказывается важность роли цикловой комиссии иностранных языков в решении обозначенной проблемы. Сделаны обоснованные выводы касательно условий, обеспечивающих надлежащий уровень овладения иностранным коммуникативным кодом студентами высших медицинских учебных заведений I-II уровней аккредитации в соответствии с Государственным стандартом образования.

Ключевые слова: иностранные языки, латинский язык, государственные стандарты образования, профессионал, мотивация, цикловая комиссия, учебный план, учебная программа, процесс преподавания.

Halchun N. P. Foreign Language as a Component of Training of Highly Qualified Doctors.

The article deals with the problem of the organization of the foreign languages and Latin teaching process as the basis of the competitive medicine professionals preparation according to modern demands. The author differentiates necessary components which provide this process in the Lutsk Base Medical College, proves the importance of the role of the Foreign Languages Course Commission teachers. There have been done the substantiated conclusions concerning the conditions providing the proper level of the foreign communicative code mastering by students of the Medical High Educational Institutions of the I-II levels of accreditation according to the State Educational Standards.

Key words: foreign languages, Latin, state educational standards, professional, motivation, subject commission, curriculum, syllabus, tuition process.

Постановка проблеми. Розширення Європейського Союзу та прагнення України до інтеграції з авторитетними міжнародними інституціями актуалізувало проблему докорінних змін у сфері освіти для забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів різних галузей.

У зв'язку з розширенням міжнародних контактів, у ході яких відбувається інтенсивний обмін професійно значущою інформацією, іноземна мова стала засобом спілкування фахівців різного профілю. Саме тому в нашій державі все більше уваги приділяється проблемі викладання іноземних мов як основи підготовки висококваліфікованих спеціалістів з урахуванням професійних потреб та соціокультурної ситуації.

Важливою умовою успішної кар'єри нині є знання іноземної мови. Усвідомлюючи це, молоді люди готові жертвувати часом і коштами задля такого елементу майбутнього успіху.

Актуальність дослідження. Відповідно до державних стандартів освіти система неперервної мовної освіти повинна забезпечити можливість практичного володіння хоча б однією іноземною

мовою. Головна та кінцева мета навчання студентів немовних спеціальностей передбачає забезпечення активного володіння цією навчальною дисципліною як засобом формування й формулювання думок у повсякденному спілкуванні та професійній діяльності. В останні роки зазначене питання досліджували Г. Панасенко, Т. Акопян, Л. Кравчук та інші. Проте проблему оволодіння іншомовним комунікативним кодом студентами ВНЗ I-II рівнів акредитації, зокрема медичних, як необхідною умовою підготовки висококваліфікованого спеціаліста досліджено недостатньо, немає чіткої диференціації шляхів та способів її вирішення.

Метою статті є визначення необхідних складових, що забезпечують викладання іноземних та латинської мов у контексті сучасних вимог до підготовки висококваліфікованого фахівця-медика. Особлива увага ролі та місцю предметної циклової комісії у забезпеченні успішного оволодіння іноземними та латинською мовою як необхідною складовою підготовки майбутнього фахівця у медичному ВНЗ I-II рівнів акредитації.

Виклад основного матеріалу. За загальноєвропейськими рекомендаціями студенти вищих немовних навчальних закладів повинні володіти загальнонавчальною та професійно орієнтованою лексикою іноземної мови. Це також стосується студентів вищих медичних навчальних закладів I-II рівнів акредитації, які в оволодінні мовою мають здобути такий рівень комунікативної компетенції, який дозволив би їм користуватися іншомовним кодом у галузі медичної професійної діяльності.

Мета і завдання вивчення іноземних мов у нелінгвістичних вищих навчальних закладах відповідно до Державного стандарту освіти зумовлені тими функціями, які ця дисципліна виконує в загальній системі освіти. До них належать практична, загальноосвітня і виховна функції.

Луцький базовий медичний коледж (ЛБМК) здійснює підготовку фахівців у галузях медицини і фармації на базі середньої та неповної середньої й неповної вищої освіти.

До нього вступають немовно обдаровані молоді люди. Багато з них надіялися, що іноземної мови не вивчатимуть, у більшості з них (особливо випускників сільських шкіл) слабка або навіть дуже слабка підготовка з цього навчального предмета. Крім того, іноземна мова не є основним або професійно орієнтованим предметом. Усім цим й ускладнюється її викладання у навчальних закладах нашого типу.

Ще Ян-Амос Коменський казав, що «людину можна захопити уздою її власного серця». Тому дуже важлива є мотивація вивчення іноземної мови студентами медичного коледжу. Для визначення рівня мотивації вивчення англійської мови проведено дослідження у групі фм-11, яке показало такі результати: 44 % виявили середній рівень; 44 % – помірно високий; 12 % – дуже високий рівень мотивації. Низький рівень вмотивованості відсутній.

Дослідження показує, що найбільш умотивовані респонденти рідше мають невдачі, уникають їх та легше долають труднощі при оволодінні таким складним навчальним предметом. Викладачам слід взяти до уваги показник середньо вмотивованих студентів, адже це та частина групи, яким мова дається важче і яким слід докласти значних зусиль щодо оволодіння нею. Тобто саме на них повинна бути спрямована наша увага та залучення до продуктивної роботи на заняттях, поглиблення їх зацікавленості у досягненні позитивних результатів навчання.

Саме з метою концентрації вузькофахових проблем та професійних інтересів викладачів іноземних і латинської мов у 2009/2010 н. р. створено циклову комісію, члени якої викладають такі навчальні дисципліни:

- іноземна мова (на базі неповної середньої освіти);
- іноземна мова за професійним спрямуванням (на базі середньої освіти);
- іноземна мова (на базі неповної вищої освіти);
- основи латинської мови з медичною термінологією (для спеціальностей: 5.12010102 Сестринська справа; 5.12010105 Акушерська справа;

Лікувальна справа; Лабораторна діагностика); латинська мова (для спеціальності 5.12020101 Фармація).

Основним нормативним документом, що визначає організацію навчального процесу в конкретному напрямку освітньої або кваліфікаційної підготовки, є навчальний план, який визначає форму проведення навчальних занять з іноземної мови – практичне заняття. При викладанні предметів циклу викладачі послуговуються навчальними планами, затвердженими Міністерством освіти, науки, молоді і спорту України та Міністерством охорони здоров'я України у 2011 році, а для спеціальності 6.120101 Сестринська справа (II рівень акредитації) – у 2010 році. Відповідно до даного документа для різних спеціальностей передбачено різну кількість годин для практичних занять та самостійної роботи, обсяг якої значно зріс. Слід зауважити, що студенти, які навчаються на базі неповної середньої освіти долають шкільну програму з іноземної мови за три семестри – фармацевти і за чотири – фельдшери та медсестри.

Формою підсумкового контролю є диференційований залік, а для бакалаврів – іспит.

Другим важливим документом, що визначає загальний зміст та вимоги до знань і вмінь студентів з іноземної й латинської мов, є навчальна програма. Вона – складова державного стандарту освіти. При викладанні згаданих дисциплін члени циклової комісії керуються навчальними програмами, затвердженими Центральним методичним кабінетом підготовки молодших спеціалістів МОЗ України у 2011 р., а для груп, що навчаються на базі неповної середньої освіти, – МОН України у 2010 р., для бакалаврів – Головним управлінням закладів освіти МОЗ України у 1998 р.

На підставі навчальних програм із дисциплін циклу та навчального плану для кожної спеціальності викладачами складено робочі навчальні програми відповідно до встановлених вимог. Усі вони містять виклад конкретного змісту предмета, тематичну послідовність, обсяг аудиторних занять та самостійної роботи, форми поточного і підсумкового контролю, перелік навчально-методичної літератури, вимоги до студента після завершення курсу вивчення.

Розклад навчальних занять регулює частоту проведення аудиторних занять з іноземних та латинської мов. Викладачі проводять двогодинні заняття один раз на тиждень у кожній групі, хоча в групах фм-11, м-11, ф-11, фм-21, м-31 пари відбуваються 1,5–2 рази на тиждень у II семестрі через значно більшу кількість занять, передбачених навчальним планом від кількості робочих тижнів.

Для проведення практичних занять у розпорядженні викладачів циклової комісії є три аудиторії: кабінети іноземної мови, латинської мови. Вони досить добре оснащені, мають хороший естетичний вигляд, наповнені належними навчально-методичними матеріалами.

Іноземні мови в ЛБМК викладають п'ять фахівців – члени циклової комісії іноземних мов. У відсотках: викладачі-методисти – 40; викладачі вищої

кваліфікаційної категорії – 40; викладачі I кваліфікаційної категорії – 40; викладачі II кваліфікаційної категорії – 20. Вони активно та плідно працюють над методичним забезпеченням викладання предметів циклу. Ними створено навчально-методичні комплекси для проведення занять, постійно розробляються нові під час переходу на нові програми. У розпорядженні викладачів – навчальні відеофільми та медіапрезентації медичної тематики, набори таблиць з англійської, німецької та латинської мов. Розроблено фонетичні курси й аудіювання (Гальчун Н. П., Шукалович Г. О.), методичне забезпечення самостійної роботи.

Варті уваги різноманітні посібники, розроблені членами нашої циклової комісії: Шустер Л. А. «Практикум з латинської мови для студентів спеціальності „Фармація”», «Збірник тестових завдань з латинської мови», «Тлумачний українсько-латинський словник медичних термінів», «Українсько-латинський словник клінічних термінів», «Українсько-латинський, латинсько-український словник лікарських рослин»; Гальчун Н. П. «Лексичні тести для спеціальності „Фармація”», «Збірник контрольних завдань для спеціальності „Фармація”», «Тексти із завданнями для спеціальності „Сестринська справа”. II рівень акредитації»; Пастрик Т. В. «Способи перекладу англійсько-латинських власних назв», «Основи послідовного та синхронного перекладу», «Дидактичні матеріали для закріплення набутих знань» (для кожного заняття), «Методичні рекомендації для аудиторної, індивідуальної та самостійної роботи»; Шукалович Г. О. «Німецька мова для студентів III курсу спеціальностей „Лікувальна справа” та „Акушерська справа” з граматичним додатком», «Німецько-український словник медичних термінів, виражених складними іменниками», «Тексти для читання з лексико-граматичними завданнями з німецької мови для студентів-медиків»; Ляшевич Т. В. «Збірник вправ з граматики англійської мови», «Збірник тестів з граматики англійської мови», «Збірник тренувальних вправ з фонетики англійської мови».

У підготовці висококваліфікованого фахівця значну роль відіграє й позааудиторна робота, яку проводять викладачі з предметів циклу. Вона проводиться активно і плідно. Особливо слід відзначити діяльність предметних гуртків щодо пропагування здорового способу життя як запоруки формування соціально активного громадянина.

Іноземна та латинська мови є дійсно важливими чинниками в підготовці майбутніх конкурентоспроможних фахівців у медичній та фармацевтичній галузях. Їх знання взаємодоповнюють та підкріплюють одна одну. Адже, особливістю викладання цих дисциплін у медвузі є те, що латина – могутня семантична опора у вивченні

лексичного матеріалу з англійської чи німецької мов. Спираючись на неї, студентам не становить труднощів зрозуміти і вивчити медичні терміни. З іншого боку, маючи хоча б якісь знання з іноземної, неважко вловити її неймовірну схожість із мовою Гіппократа, побудова аналогій між якими допомагає майбутнім фахівцям в оволодінні мовою медицини.

Завдання ж педагогів полягає в умілому керівництві здобуванням знань студентами, чіткій його організації та належному науково-методичному забезпеченні вивчення іноземних та латинської мов.

Висновки

Безумовною запорукою успіху в підготовці конкурентоспроможного фахівця є відповідне нормативно-документальне забезпечення викладання іноземних та латинської мов.

Необхідно забезпечувати процес оволодіння мовами логічно обґрунтованими навчальними планами та програмами з доцільною тематикою як важливою складовою державних стандартів освіти.

Високий рівень професійної підготовки викладачів – одна з найважливіших умов мовної підготовки сучасних фахівців. Високий рівень мотивації вивчення іноземної мови – запорука успішного оволодіння нею.

Для досягнення необхідного рівня знань студентів надзвичайно важливим є створення циклової комісії іноземних мов як професійного осередка, який безпосередньо глибоко розглядає проблеми, форми та методи викладання.

Наставництво та взаємодопомога між викладачами циклової комісії у вирішенні повсякденних питань, пов'язаних із навчанням іноземних та латинської мов, – звичайна практика міжособистісної взаємодії.

Розробка викладачами посильних робочих навчальних програм, що враховують логічність та наступність у викладанні, – підґрунтя успішності студентів.

Достатня кількість оснащених спеціалізованих навчальних аудиторій є дієвою складовою забезпечення процесу викладання предметів циклу.

Якісне навчально-методичне забезпечення, творчість та новаторство викладачів у створенні авторських навчальних посібників полегшує оволодіння іноземною та латинською мовами студентами-медиками.

Належна організація і методичне забезпечення позааудиторної самостійної роботи студентів з предметів циклу – засіб поглиблення знань та вдосконалення мовних навичок.

Міжпредметна інтеграція, взаємозв'язок і взаємодоповнюваність у викладанні іноземних та латинської мов – могутні семантичні опори одна для одної.

Література

1. Кравчук Л. Якісна підготовка навчально-методичного забезпечення іноземної мови / Л. Кравчук // Освіта технікумів і коледжів. – 2008. – № 1.
2. Москаленко С. А. Вплив мотивації на ефективне засвоєння іноземних мов / С. А. Москаленко // Новітні технології навчання. – 2009. – № 57.
3. Панасенко Г. Особливості професійно орієнтованого навчання іноземних мов студентів у немовних ВНЗ / Г. Панасенко, Т. Акопян // Рідна шк. – 2010. – Січень–лютий.